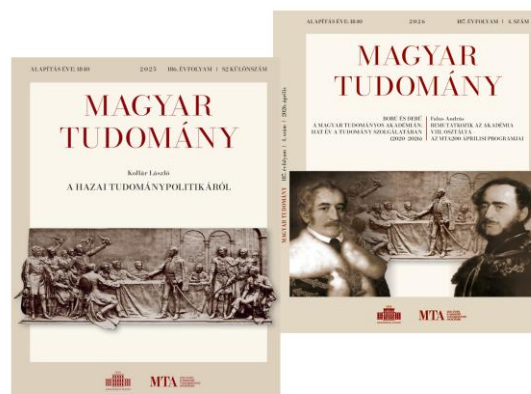

FŐTITKÁRI BESZÁMOLÓ

a Magyar Tudományos Akadémia 200. közgyűlésére

A Magyar Tudományos Akadémia Alapszabálya 44. § (1)–(4) bekezdése értelmében a főtitkár részt vesz az Akadémia egész működését érintő tudománypolitikai elvek, programok kialakításában.

Az MTA vezetése a [Magyar Tudomány áprilisi számában](#) részletesen beszámolt az elmúlt hat évben végzett munkájáról, ezen belül az utolsó évben folytatott tevékenységéről. Az alábbiak sok esetben átfedést mutatnak a *Magyar Tudományban* megjelent publikációkkal, azokat részben kiegészítik.

A főtitkár második ciklusának utolsó évébe lépve szükségét érezte annak, hogy összefoglalja a hazai tudománypolitikával kapcsolatos gondolatait: Miért nemzetstratégiai kérdés a tudomány támogatása? Miért fontos a tudomány szabadsága, és mik ennek a korlátai? Hogyan kellene a tudománynak és a politikának együttműködni? Hogyan képeznek egységes rendszert az egyetemek, a kutatóintézetek, a kutatásokat támogató szervezetek és a kormányzat? Milyen kihívásokkal kell szembenéznie a hazai tudománypolitikának? A [Magyar Tudomány 2025. decemberi különszámában](#) megjelent tanulmánya ezeket a kérdéseket járja körül, és lehetséges válaszokat is megfogalmaz. Meghatározza a tudománytámogatás célját, és a jelenlegi rendszer hibáira is rávilágítva felvázolja a tudományos élet egészséges szerkezeti kialakítását és szükséges finanszírozását, 29 pontban konkrét módosító javaslatokat is megfogalmaz. A tanulmány gondolatait jelen főtitkári beszámoló nem tartalmazza, javasoljuk a *Magyar Tudomány* – nyilvánosan elérhető – különszámának tanulmányozását.

A főtitkár alapfeladata, hogy az MTAtv., az Alapszabály és Ügyrend, valamint a Közgyűlés határozatait és az elnök iránymutatásának keretei között vezesse az MTA Titkárságát, és rajta keresztül irányítsa az Akadémia köztestületi és intézményi adminisztrációját.

Jelen beszámolóban számot adunk egyes, 2025 és 2026 első negyedéve során végzett, az alapfeladatok ellátásán túlmutató, közvetlenül főtitkári felügyelet alatt álló kiemelt feladatokról.

A magyarországi és az országhoz kötődő kutatók helyzete – kutatói felmérés

Az Akadémiának küldetéséből adódó feladata, hogy rendszeresen áttekintse és elemezze a hazai kutatói közösség és a tudományos kutatás helyzetét. Ezért – közel egyéves előkészítést követően – 2025 nyarán a Fialat Kutatók Akadémiájával (FKA) közös kutatást indított. A felmérés célja az volt, hogy feltárja a magyarországi és az országhoz kötődő kutatók helyzetét és véleményét többek között tudományos tevékenységükről, munkahelyi státuszukról, pályázati lehetőségeikről és teljesítményükről, az MTA és FKA működéséről, elégedettségük mértékéről, problémáikról, valamint nemzetközi együttműködéseikről és a külföldi munkavégzéssel kapcsolatos terveikről.

Freund Tamás felkérő levelét közel 40 ezer kutató kapta meg, köztük olyan magyar kutatók is, akik jelenleg külföldön dolgoznak, így a magyarországi és az országhoz kötődő kutatók egy részét is elérte az Akadémia.

A kutatás vezetője Koltai Júlia, az ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont kutatóprofesszora, az ELTE Társadalomtudományi Kar docense és a Fialat Kutatók Akadémiájának tagja volt. Az előkészítő munka során, a kutatói kérdőív összeállítását bizottságok segítették (egy, a témákat előkészítő bizottság és egy szakértői [szakmai] bizottság).

Hazánkban ez a kutatás teljesen újszerű volt, kutatók körében korábban még nem vizsgálták mindezt ilyen kiterjedt körben a kérdések ilyen széles skálájával. A kérdőívre több mint ötezren válaszoltak, a minta összetétele az életkor, a nem, a tudományos fokozat és az MTA tudományos osztályába való tartozás tekintetében egyaránt jó reprezentativitást eredményezett. A válaszadás teljes mértékben anonim volt.

Köszönettel tartozunk a tudományos közösség minden tagjának, aki részt vett ebben a nagy munkában, kitöltötte a kérdőívet, és ezáltal hozzájárult a kutatás eredményességéhez.

A *magyarországi és az országhoz kötődő kutatók helyzete* című felmérés [legfontosabb első eredményeit](#) a hazai tudományos közösségnek 2025. november 24-én mutattuk be.

A nagy léptékű kutatásról szóló [részletes tanulmány](#), amelyet ezúton ajánlunk szíves figyelmükbe, további elemzéseket és adatokat tartalmaz, amelyek jövőbeli kutatásokra és tudománypolitikai javaslatok megfogalmazására is lehetőséget adnak. A felmérés anonimizált adatbázisa további tudományos kutatásokra ad lehetőséget.

Bízunk benne, hogy a felmérés eredményeivel a Magyar Tudományos Akadémia és a Fialat Kutatók Akadémiája hozzájárul a magyar kutatói közösség és a teljes magyar tudományosság helyzetének javításához.

A kérdőívet kitöltő kutatók által megfogalmazott egyik igény egy rendszeresen megjelenő hírlevél – mely tájékoztatást nyújt az Akadémia köztestületét érintő legfontosabb témákról és eseményekről – 2026. március 12-én elindult.

Az MTA által adományozott ösztöndíj- és pályázati programok

A 2025. évi költségvetési törvényben biztosított fejezeti támogatások felhasználása, a forrásallokáció (vagyis a különböző programok támogatásának eljuttatása az intézményekhez) döntően pályázatokon keresztül történt.

Bolyai János Kutatási Ösztöndíj

A Magyar Tudományos Akadémia 1997-ben alapított, teljesítmény-központú, magas presztízsű, országos ösztöndíja a [Bolyai János Kutatási Ösztöndíj](#). A Bolyai János Kutatási Ösztöndíjat kiemelkedő kutatási-fejlesztési teljesítmény ösztönzésére és elismerésére ítéli oda az MTA elnöke által felkért és az MTA köztestületi keretei között működő Kuratórium nyilvános pályázati rendszerben. Az ösztöndíjra 45. életévüket még be nem töltött, tudományos fokozattal rendelkező, de az MTA doktora címet még nem szerzett személyek pályázhatnak maximum három évre.

Az Akadémiának az esélyegyenlőség biztosítását célzó törekvései a Bolyai-ösztöndíj esetében is megvalósultak: a Bolyai-ösztöndíjat szabályozó kormányrendelet módosításával 2022 óta a kiskorú gyermeket nevelő kutatók esetében lehetőség van a pályázati korhatár megemelésére gyermekenként két évvel.

A Bolyai-ösztöndíj az elmúlt több mint negyedszázadban képes volt folyamatosan megújulni. Az Akadémia arra törekedett, hogy az ösztöndíjat a változó kutatói igényekhez igazítsa. A Bolyai-ösztöndíj havi összege 250 000 Ft/hó. Az ösztöndíjra 2025-ben 750 érvényes pályázatot nyújtottak be, ami jól mutatja a fiatal kutatók igényét erre a támogatási formára, közülük 283 nő. A támogatást 156 fő nyerte el, köztük 56 kutatónő. A nyertesek között majdnem azonos számban találhatók a három nagy tudományterület képviselői. A matematikai és természettudományokkal, valamint az élettudományokkal foglalkozó kutatók száma egyaránt 54, a bölcsészet- és társadalomtudományok területén dolgozóké pedig 48.

2025-ben a kutatásukat végző ösztöndíjasok száma 427 és 450 között változott.

Az idei pályázati felhívásra is több mint 760 érvényes pályázatot nyújtottak be.

A Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Kuratóriuma 2001 óta a támogatási időszakról szóló záró kutatói jelentésükre kiemelkedő minősítést kapó ösztöndíjasoknak Bolyai-emléklapot adományoz. Közülük 14-en, a „kiválók legkiválóbbjai” MTA Bolyai-plakett kitüntetésben is részesülnek.

A Fialat Kutatók Akadémiája (FKA) 2026 elején immár hatodik alkalommal hirdette meg a Bolyai János Posztdoktori Kutatási Ösztöndíj elnyerését segítő mentorprogramját ([Bolyai-mentorprogram](#)). A FKA által kezdeményezett mentorprogram önkéntes alapon szerveződik, és független a Bolyai Kuratórium működésétől.

Lendület Program

A sikeres fiatal kutatók elvándorlásának visszaszorítására, a tehetség-utánpótlás biztosítására, a fiatal kutatók előrelépési lehetőségeinek bővítésére, illetve a kutatóhelyek versenyképességének növelésére az Akadémia elnöke 2009-ben hirdette meg első alkalommal a Lendület Programot. A program kivételes hazai és nemzetközi sikerét, dinamizmusát a kiválóság, a körültekintően kialakított, kiszámítható támogatást biztosító modell és a jól követhető és mérhető eredményesség adja.

A [Lendület Program](#) 2025-ig 284 kiváló kutatónak biztosított lehetőséget kutatócsoport alapítására. 2025-ben – a benyújtott 135 pályázatból – 21 kutató alapíthatott Lendület-kutatócsoportot. A pályázók közt a kutatónők száma 31 fő volt, ebből négyen nyertek támogatást. 2025 végén összesen 92 Lendület-kutatócsoport működött, a befogadó kutatóhelyeket tekintve 43 kutatócsoport kutatóhálózati intézményekben, 46 egyetemeken, 3 pedig egyéb kutatóhelyen.

2025-ben a Lendület Programra fordított 3,9 milliárd forint támogatásból 1,5 milliárd kutatóintézetben, 2,2 milliárd forint egyetemeken, 0,2 milliárd pedig egyéb kutatóhelyeken hasznosult.

Az új Lendület-kutatócsoportok évenkénti támogatási kerete 2025-ben 900 millió forint volt.

A 2025-ben értékelt 9 Lendület-kutatócsoport záróbeszámolója mind kiváló minősítést kapott. A záróbeszámolókat értékelő Lendület Zsűri örömmel nyugtázta, hogy az öt évvel korábban [támogatást nyert kutatócsoportok](#) valóban érdemesnek bizonyultak a program kínálta támogatás elnyerésére.

Az Európai Kutatási Tanács által meghirdetett, felfedező kutatásokat támogató programok (ERC Starting, Advanced, Consolidator), valamint az ERC Proof of Concept program keretében a magyar kutatók által elnyert pályázatok száma 2007-től összesen 93 volt, közülük 40 projekt lendületes kutatók vezetésével valósulhatott/valósulhat meg. E programok között kiemelkedő a

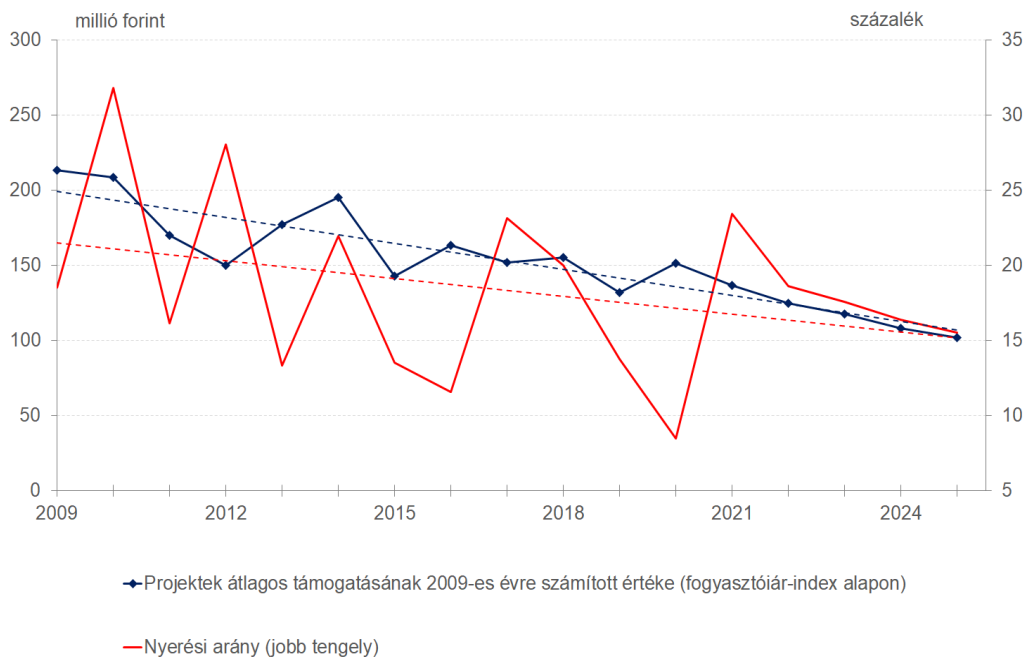
Starting és Consolidator kategóriákban nyertesek száma, ahol a magyar nyertes kutatók közel fele (48,3%) Lendület-támogatott is egyben.

Az MTA-tagok jelenlegi korfáját tekintve¹ a legfiatalabb (<=55 éves) akadémikusok közül 22-ből 14 fő korábbi Lendület-projektvezető volt (64%). Úgyszintén többen a Lendület-támogatást követően nyerték el az MTA doktora címet, és sikeres projektvezetést követően közülük került ki több intézetvezető is.

A költségvetési tárgyalások alkalmával az MTA vezetői évek óta rendszeresen érvelnek a Lendület Program értékőrzése mellett. Ahhoz, hogy a program presztízsét, jelentőségét megőrizzük, és a legkiválóbb hazatérő, valamint itthon maradó kutatóknak lehetőséget teremthessünk kutatócsoportot alakítani és nemzetközi szinten versenyképes kutatásokat folytatni, nélkülözhetetlen a kb. évi 550 millió forint nagyságrendű többletforrás. Az értékvesztést az alábbi táblázat és grafikon szemlélteti.

Év	Érvényes pályázat	Támogatott pályázat	Nyerési arány (%)	Egy kutatásra eső átlagos támogatás	Projektek átlagos támogatásának 2009-es évre számított értéke (fogyasztóiár-index alapon)
2009	27	5	18,5	213 500 000 Ft	213 500 000 Ft
2010	22	7	31,8	218 885 286 Ft	208 660 902 Ft
2011	99	16	16,2	185 486 875 Ft	170 185 341 Ft
2012	132	37	28,0	172 694 595 Ft	149 903 827 Ft
2013	105	14	13,3	207 671 429 Ft	177 251 441 Ft
2014	82	18	22,0	228 247 056 Ft	195 203 530 Ft
2015	96	13	13,5	166 833 308 Ft	142 823 527 Ft
2016	95	11	11,6	191 730 000 Ft	163 483 284 Ft
2017	95	22	23,2	182 552 273 Ft	152 009 444 Ft
2018	105	21	20,0	191 923 077 Ft	155 459 551 Ft
2019	116	16	13,8	168 750 000 Ft	132 194 520 Ft
2020	106	9	8,5	200 000 000 Ft	151 669 881 Ft
2021	64	15	23,4	189 378 267 Ft	136 645 952 Ft
2022	102	19	18,6	198 050 684 Ft	124 806 583 Ft
2023	108	19	17,6	219 730 789 Ft	117 745 615 Ft
2024	128	21	16,4	209 124 048 Ft	108 063 504 Ft
2025	135	21	15,6	206 548 000 Ft	102 234 050 Ft

¹ 2026. április 21-i dátumnak megfelelően

Az elnyert támogatások reálértékben ma a kezdeti évek támogatásának mintegy 50-60%-át teszik ki. A csökkenő támogatásnak az lehetne a következménye, hogy a pályázat vonzereje csökken, de a számokból az látható, hogy nem ez történt. Az elmúlt 10 év átlagos nyeresi aránya 17% volt, az utolsó évben 15,6%. Ez olyan alacsony, hogy elveheti a hazai legkiválóbbak pályázó kedvét is. Ez az oka annak, hogy a megszűnő beépülés pótlására létrehozott Haladó kategóriát a 2026-os évtől nem hirdetjük meg, növelve evvel a fiatalabbak nyeresi esélyeit. Nagy szükség lenne a Lendület Program támogatási keretének jelentős emelésére.

Idén a pályázatot 800 millió forint keretösszeggel hirdette meg az MTA a korábbi Induló kategóriának megfelelő pályázati feltételekkel, megemelve a kutatóként igényelhető éves maximális támogatási keretet 60 millió forintra. A Lendület Bizottság a Haladó kategória szüneteltetéséről döntött mindaddig, míg a Lendület Program teljes támogatási kerete nem teszi lehetővé a visszavezetését.

Lendületesek: Pach Péter Pál

A Lendület Program segítségével folytatja kutatásait Pach Péter Pál, a Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet tudományos főmunkatársa és az MTA–HUN-REN RI Lendület Aritmetikai Kombinatorika Kutatócsoport vezetője, akit szerzőrségével közösen 2024-ben Frontiers of Science Award díjjal tüntettek ki egy 2016-os cikkükért, amelyben a polinom módszer egy új változatát dolgozták ki. A kutatócsoport munkája az aritmetikai kombinatorika tárgyá körébe tartozó matematikai alap kutatás. A területnek azonban számos kapcsolódási pontja van matematika egyéb ágával, így a kutatócsoport eredményeit sok más kérdést kutató matematikus is hasznosítani fogja.

2026. MÁRCIUS 9.

Pach Péter Pál, a Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet tudományos főmunkatársa nem először nyert el támogatást az MTA Lendület-pályázaton, hiszen Aritmetikai Kombinatorika Kutatócsoportja immár a hatálo kategóriában alakulthatott újjá. Az aritmetikai kombinatorika elméleti matematikai tudományterület, és ahogy a neve is utal rá, a számelmélet és a kombinatorika határmezsgyéjén helyezhető el, miközben számos más matematikai terület, például a harmonikus analízis elméletével is összefügg.

A 2024-ben Frontiers of Science Award díjjal elismert cikk.

„Mi az aritmetikai kombinatorikán belül legképebb algebrai módszer kidolgozására koncentrálnak. Ezeket az eljárásokat rendszerint polinom módszernek hívják.

segítségükkel keressük meghatározott halmazokban mintázatokat, struktúrákat és összefüggéseket

— mondja Pach Péter Pál. — A vizsgálatnak egy részben adott valamilyen aritmetikai konfiguráció, amelyről kikövik, hogy nem szerepelhet valamilyen halmazban, például egy véges test feletti vektortérben. E konfiguráció lehet például egy számtani sorozat. Az általunk kidolgozott módszerek az ilyen halmazok struktúrájának matematikai vizsgálatát teszik lehetővé.

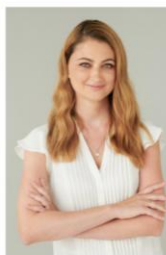

Pach Péter Pál

Lendületesek: Bagoly Zsuzsa

A stroke eredményes kezelésében szó szerint minden perc számít, hiszen az oxigénhiányos agyterületek azonnal elkezdnek elhalni. A károsítást leggyakrabban egy vérrög okozza, amit vagy gyógyszeresen próbálnak feloldani, vagy mechanikailag kihúzni az érből. A vérrögoldás ugyanakkor súlyos mellékhatásokkal járhat, és az orvosoknak jelenleg nem áll rendelkezésükre olyan gyorsított, ami alapján dönthetnének a legmegfelelőbb kezelésről. Bagoly Zsuzsa, a Debreceni Egyetem ÁOK Laboratóriumi Medicina Intézet Klinikai Laboratóriumi Kutató Tanszékének egyetemi docense a Lendület Program támogatásával éppen egy ilyen tesztet igyekszik kifejlesztetni, az eredményeik pedig szinte azonnal hasznosulhatnak majd a betegellátásban.

2025. MÁRCIUS 6.

Bagoly Zsuzsa

A stroke-ról a legtöbben úgy gondolják, hogy azonos a magyarul agyvérzésnek hívott tünetegyüttesrel, és tévesen vérsér okozza az agy károsodását. Holott a valóságban a stroke-nak csupán egyik fajtája az agyvérzés (amely az esetek 15-20 százalékát adja). Stroke-nak nevezünk minden olyan eseményt, ami zavar okoz az agy vérellátásában, és az esetek többségében — körülbelül 80 százalékában — nem vérsér áll a háttérben, hanem egy vérrög zárja el az agyi útőteret.

Versenyfutás az idővel

Ekkor a körülötte lévő agyterület nem jut elég oxigénhez, és károsodik. Versenyfutás kezdődik az idővel, minél hamarabb sikerül feloldani a vérrögöt, annál inkább visszafordítható a folyamat, még mielőtt súlyos következményeket okozna.

Lendületesek: Bene Márton

A közösségi média térnyerése a politikai kommunikációban is teljesen új helyzetet teremtett. Ez hatással lehet a politikai képviselet működésére is, ami több politikakutató szerint az elmúlt évtizedekben sok demokráciában válságba került. Bene Márton, a Társadalomtudományi Kutatóközpont Politikatudományi Intézet tudományos főmunkatársa, a „Politikai Képviselet a Közösségi Média Korában” Lendület-kutatócsoport vezetője és munkatársai ezért a közösségi média hatásait vizsgálják. E hatások nemcsak a választók szintjén érvényesülhetnek, de befolyásolhatják a politikusok üzeneteit is.

2025. JANUÁR 28.

Bene Márton évek óta, gyakorlatilag a doktori kutatásai kezdetétől azt kutatja, milyen hatást gyakorol a közösségi média az a politikai folyamatokra, a politika működésére, illetve magukra az állampolgárokra. Korábban sokféle aspektusból vizsgálta már a témát, majd az utóbbi években egyre több doktori hallgató is csatlakozott a kutatáshoz, így már korábban létrejött egy kisebb kutatócsoport. A politológus e kutatásokat fogja kiterjeszteni a Lendület Program támogatásával.

Slágertéma

„A Lendület-pályázati időszakban a korábban megkezdett kutatásainkat fogjuk folytatni, ugyanakkor specifikusabban fókuszálunk arra a kérdésre, hogy a politikai képviselet szempontjából mit jelent a közösségi média — mondja Bene Márton. — A közösségi média manapság a politikatudományban is hasonló slágertémává vált, mint a széles nyilvánosságban, viszont nagyon kevesen tettek föl azt a kérdést,

hogyan e gyökeresen megváltozott kommunikációs környezet hogyan változtatja meg a politikai képviselet jellegét. Mi ezt fogjuk vizsgálni.”

A Lendület-pályázatok szakmai értékelését végző Lendület Zsűri összetétele 2024 óta nyilvános, és évente külföldi zsűritagok bevonásával bővíthet a pályázatok szakterületeinek függvényében. A pályázatok támogatásáról a zsűri javaslata alapján a Lendület Bizottság hozza a támogatási döntést.

MTA Lendület-díj:

2025-ben a Lendület Bizottság kezdeményezésére az Akadémia Lendület-díjat alapított a program több mint 15 éves sikeres működésének megkoronázásaként. A díj a Lendület Program támogatásával létrehozott és kiváló minősítéssel záró tudományos kutatócsoportok vezetői közül a legkiválóbbak elismerését szolgálja. A díjat első alkalommal tavaly, a novemberben megrendezésre kerülő ünnepi Lendület-napon adta át az MTA vezetése a három tudományterület egy-egy jeles képviselőjének.

A Lendület Program 15. évfordulójának alkalmával a Kutatási Pályázatok Főosztálya koordinálásával [online kiadvány](#) jelent meg a Lendület Program 15 évéről. Ebben a kiadványban a támogatott kutatások és kutatócsoportok bemutatása mellett a MTA KIK Tudomáspolitikai és Tudományelemzési Osztálya munkatársainak az MTA Életpálya Monitor Program keretében a 2024. évvel bezáróan készült [felmérésének](#) összefoglalója is olvasható.

A Lendület Programba vetett bizalom és a program sikeressége abban is visszatükröződik, hogy a Lendület Programhoz kapcsolódóan az MTA Titkársága a HORIZON-MSCA-2023-COFUND pályázaton 2024-ben posztdoktorok támogatására pályázott, és 5 millió euró támogatási keretet nyert. Ezáltal 2026-tól az MTA Titkársága a Momentum MSCA Program öt éve alatt pályázatás útján támogatást nyújthat a világ bármely pontjáról érkező 35 kiváló kutatónak, hogy a maximum három évig tartó posztdoktori időszak alatt Lendület-kutatócsoportok kutatásaihoz kapcsolódva végezze kutatómunkáját, egyben hozzájáruljon a Lendület Program nemzetközi láthatóságának és hatásának erősítéséhez.

A Momentum MSCA Program első pályázati felhívására 2025 áprilisában és májusában lehetett pályázni. A kompetitív kiválasztási folyamat eredményeként 18 kiváló, 10 különböző országból érkező posztdoktor – köztük 7 kutatónő – kezdte meg ösztöndíjas kutatói tevékenységét 2026 első negyedévében, 10 befogadó partner (kutatóhely) 17 Lendület-kutatócsoportjában, összesen 579 hónapnyi szerződött kutatási időre.

A hazánkba érkező kutatók fejlődését az MTA Titkársága szervezett képzésekkel, workshopokkal és coaching szolgáltatással is támogatja, emellett hangsúlyt fektet az interdiszciplináris szakmai és személyes kapcsolatok építésére, közösség kialakítására. Az első hálózati szintű képzés már lezajlott, és sor került az ösztöndíjasok, valamint a befogadó Lendület-kutatócsoportok vezetői számára rendezett első közösségépítő eseményre.

A program második pályázati felhívására 2025 decembere és 2026 januárja között volt lehetőség jelentkezni; a 40 pályázó (21 különböző nemzetiségű) anyagának elbírálása 2026 májusának végéig lezárul, a támogatást elnyerő kutatók pedig 2026 utolsó negyedétől csatlakozhatnak a befogadó intézményekben működő Lendület-kutatócsoportokhoz.

A gyermeket nevelő kutatók támogatása

Az MTA által a gyermeket nevelő kutatók tudományos előmenetelének elősegítése érdekében 2018-ban létrehozott pályázatot két kategóriában hirdette meg az MTA 60 millió forint támogatási kerettel. Az 1. kategóriában az MTA doktora cím megszerzéséhez szükséges értekezés megírásának támogatása, a 2. kategóriában a tudományos eredmények publikálásának támogatása a cél.

A pályázat keretében az 1. kategóriában bruttó 3 millió forint, a 2. kategóriában 600 000 forint összegű, vissza nem térítendő ösztöndíj-támogatás nyerhető el, melyet a kedvezményezett egy év alatt vehet igénybe, választhatóan 3, 4, 6, 8 vagy 12 hónapos támogatási időtartammal, az időtartamnak megfelelő, hónaponkénti bontásban.

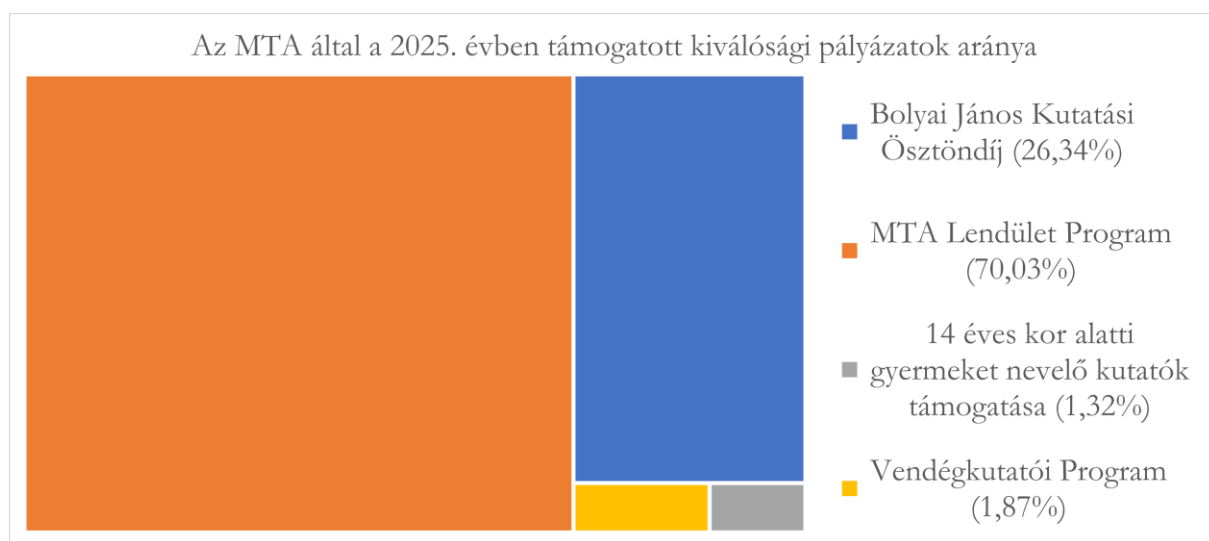
2026-ban a pályázati felhívásra összesen 57 érvényes pályázat érkezett: 19 az 1., 38 a 2. kategóriában, közülük a szakmai zsűri javaslata alapján hozott főtáskári döntés értelmében az 1. kategóriában 15, a 2. kategóriában 25 pályázat kapott támogatást.

A program sikerességét mutatja, hogy a korábbi években támogatott kutatók mindannyian beadták az MTA doktora cím megszerzéséhez szükséges értekezést. 2023-ban is a 11 támogatott kutató közül négyen már benyújtották az MTA-doktori pályázatukat. A kutatók saját elmondása szerint a támogatás elnyerése és a pályázatban vállalt elköteleződés igazi ösztönző erővel bír.

Vendégkutatói Program

A 2012-ben induló Vendégkutatói Programban idén a 100 millió forint keretösszeggel meghirdetett pályázati felhívásra 30 érvényes pályázat érkezett, amelyek közül 10 nyert támogatást. A pályázat célja, hogy elősegítse a magyarországi kutatómunka nemzetközi versenyképességének erősödését. A program keretében hazai kutatóintézetekben, illetve kutatóközpontokban, valamint felsőoktatási intézményekben működő kutatócsoportoknak nyílik lehetőségük arra, hogy nemzetközileg elismert, kiemelkedő hatású külföldi vendégkutatókat fogadjanak 3–6 hónapig tartó időszakra. A program további célja a közös kutatási terv megvalósítása során keletkező tudományos eredmények publikálásának ösztönzése.

Az Akadémia 2025-ben összességében 5,05 milliárd forint összegben támogatott kiválósági kutatásokat.

Science Europe (SE)

Az SE a legjelentősebb európai szövetség, amely kulcsszerepet tölt be az európai és világszintű tudományos témák alakításában. Kutatásfinanszírozó és kutatást végző szervezeteket tömörít. Az MTA mint kutatási tevékenységet végző szervezet 2011-ben alapító tagja volt a kutatási szervezetek brüsszeli érdekképviseleteként működő Science Europe-nak, majd a kutatóhálózat 2019-es elcsatlolásának következményeként kénytelen volt kilépni a szervezetből. Az MTA három év után, 2022 májusában kutatásfinanszírozó intézményként térhetett vissza az SE-be. (Az SE másik magyar tagja a kutatási tevékenységet végző HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat.)

Az SE tagjaként a tudománymenedzsmenttel, a tudományos kutatások és kutatók értékelésével és olyan új kérdésekkel kapcsolatos munkacsoporti tevékenység, törekvések és ajánlások válnak megismerhetővé és adaptálhatóvá, mint a mesterséges intelligencia felelős használata a kutatási tevékenység és a kutatásértékelés során. Az SE egyik célkitűzése, hogy az Európai Kutatási Térség tudománypolitikájának meghatározó szerveként működjön, így különös figyelmet fordít a nyílt

tudomány, a kutatásértékelés, a kutatói karrier fejlődése, a kutatási infrastruktúrák, a határokon átnyúló együttműködések, a zöld és digitális átmenetek, az akadémiai szabadság, a mesterséges intelligencia térnyerése és a kutatói kiválóság ügyére. Mint ilyen tagjai bevonásával hatékony tudománypolitikai tevékenységet folytat, és magas szintű találkozókat szervez a szakmai érdekegyeztetés és -érvényesítés jegyében.

A Science Europe a Brit Kutatási és Innovációs Hivatallal (UKRI) és a Norvég Kutatási Tanáccsal (RCN) közösen rendezte Oslóban az Európai Kutatási Térségről szóló 2025-ös magas szintű munkaértekezletet (high-level workshop). Az elfogadott [zárónyilatkozat](#) hangsúlyozza, hogy a geopolitikai bizonytalanság és a tudományba vetett bizalom megerősítésének érdekében olyan kiegyensúlyozott megközelítésre van szükség, amely egyszerre biztosítja a tudomány szabadságát, támogatja az

érdemi nemzetközi együttműködést, és erősíti Európa hosszú távú versenyképességét.

2026 februárjában került sor a Science Europe által szervezett első megbeszélésre az Európai Parlamentben, amellyel egyedülálló fórumot teremtett a következő európai kutatási és innovációs keretprogramról (Horizon Europe) szóló párbeszédhez. A Science Europe nemrégiben közzétett módosítási javaslataira épülő rendezvény kivételes alkalmat jelentett a kutatás függetlenségéről, a versenyképességről és a nemzetközi együttműködésről szóló mélyreható párbeszédre az EP képviselőivel.

A Science Europe minden évben számos, a tudományos értékelést jobbító jelentést készít, melyeket népszerűsítünk bizottságaink körében.

Az Európai Bizottság kezdeményezésére és az SE aktív közreműködésével született meg 2022 júliusában a kutatásértékelés reformjáról szóló [Coalition for Advancing Research Assessment](#) (CoARA) megállapodás. Ez a DORA (Declaration on Research Assessment), a Leideni kiáltvány

és a Metric Tide elveire épülő nemzetközi egyezmény talán az eddigi legreményteljesebb jele a valódi változásnak, melyet közel 900 szervezet írt alá, a cél az, hogy világméretűvé váljon.

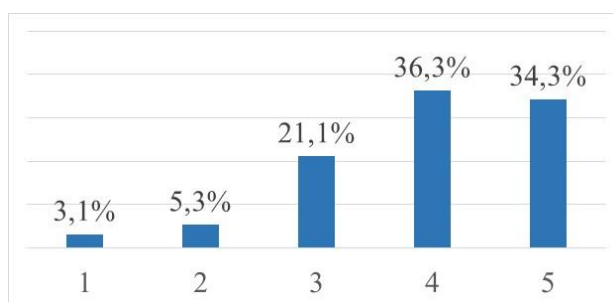
Jelenleg 15 magyar intézmény írta alá a CoARA-megállapodást², amelynek értelmében az aláíró tagok a kutatásértékelési rendszerük reformját (10 kötelezettségvállalás alapján) tervezik a kutatás minőségének és hatásának optimalizálása érdekében. Ez megköveteli, hogy az értékelést elsősorban minőségi megítélésre alapozzuk, amelyben a szakértői értékelés központi szerepet játszik, és amelyet a mennyiségi mutatók felelős használata támogat.

2022 telén megalakult a [CoARA Magyar Nemzeti Fejezet](#), amelynek társelnökei a HUN-REN Központ és az MTA Titkárságának munkatársai. A munkacsoport 2025-ben 3 ülést tartott.

Amint arról a „Minőségbiztosítás a tudományban” című [Magyar Tudomány-cikkben](#) (Balla–Kollár 2026) is beszámoltunk, a munkacsoport tagjai különböző tudományos és kutatásértékeléssel kapcsolatos konferenciákon népszerűsítik a CoARA elveit, valamint nemzetközi munkacsoportjai által publikált eredményeit, és a cél olyan eszköztár kidolgozása, amelyben a külföldi és hazai jó gyakorlatok egyaránt megtalálhatóak.

2025. október 9-én a Magyar Munkacsoport a CoARA Boost Projekt támogatásával az MTA és a HUN-REN Központ társrendezésében (külföldi előadók közreműködésével) egész napos szakmai fórumot tartott a kutatásértékelés megújításáról, a mennyiségi mutatók és minőségi értékelési szempontok közötti egyensúly megteremtéséről. A fórum célja az volt, hogy hazai és nemzetközi példákon keresztül a kutatók és tudományos szervezők közösen gondolják végig, miként lehet a jelenlegi értékelési rendszert igazságosabbá és hatékonyabbá tenni.

Az [MTA–FKA-felmérésben](#) rákérdeztünk arra, hogy a kutatók egyetértenek-e a CoARA alapelveivel. Mivel nem volt elvárható, hogy a kutatók konkrétan is ismerjék a CoARA-elveket, a kérdést a következő formában tettük fel: „Ön mennyire ért egyet azzal, hogy a kutatásértékelésnek elsősorban olyan minőségi (kvalitatív) értékelésen kell alapulnia, amelyben a szakértői értékelés (*peer review*) központi szerepet játszik, és amelyet a mennyiségi (kvantitatív) mutatók felelős használata támogat?” A válasz az alábbi ábrán látható, azaz a kutatók döntő többsége támogatja e CoARA-elvet: 71% a 8% ellenében. Ez fontos üzenet mindazon hazai tudománypolitikai szereplőknek, akik elsősorban kvantitatív mutatókra támaszkodnak a kutatásértékelésben.

A CoARA-elvek alkalmazásának fontossága (átlagpontszám 3,9) (1 – egyáltalán nem ért egyet; 5 – teljes mértékben egyetért)

Forrás: a szerzők saját szerkesztése, adatok: [Koltai et al. 2026](#)

² Magyar Tudományos Akadémia, HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Debreceni Egyetem, Magyar Rektori Konferencia, Magyar Akkreditációs Bizottság, Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem, Andrássy Egyetem, Fiala Kutatók Akadémiája, Pécsi Tudományegyetem, Óbudai Egyetem, Pannon Egyetem, Miskolci Egyetem

Az MTA csatlakozott a Közép-európai Tudományos Partnerséghez (CEUS)³ is, aminek révén a lengyel, az osztrák, a cseh és a szlovén kutatásfinanszírozó szervezetekkel közösen dolgozott ki Lead Agency (LA) típusú együttműködési lehetőségeket a kiválósági pályázatokkal kapcsolatban. 2024 végén megszületett egy CEUS-megállapodás is az amerikai Nemzeti Tudományos Alappal (National Science Foundation, NSF) közösen. Az NSF-nél bekövetkezett változások miatt a megállapodás megvalósítása szünetelt, azonban a tárgyalások 2026 tavaszán újraindultak.

Az SE közgyűlésein, a CEUS ülésein és a Globális Kutatási Tanács (Global Research Council, GRC) ülésein az Akadémiát az MTA főtitkára képviseli.

Tudományértékelési Elnöki Bizottság

A Tudományértékelési Elnöki Bizottság (TÉB) pályázatokat, díjakat és támogatott kutatásokat értékelő, valamint felkérésre egyes tudománypolitikai kérdésekben véleményt nyilvánító szakmai testület. A TÉB 16 főből álló elnöki bizottság, amelybe minden tudományos osztály tagjai közül egy-egy tagot, a Fiatal Kutatók Akadémiája pedig tagjai közül a három tudományterületről egy-egy tagot delegál. A testület tagja az MTA főtitkárhelyettese, elnöke az MTA főtitkára.

A TÉB 2025-ben hét ülést tartott. Közreműködött az Akadémiai Ifjúsági Díj, a Tudományos Társaságok Támogatása, a Kétoldalú Nemzetközi Kutatási Projektek Mobilitási Támogatása és az Ifjúsági Nemzetközi Konferencia Tudományos Pályázat odaítélésében. Emellett elfogadta az MTA 2024. évi tevékenységéről szóló kormánytájékoztatóját, illetve jóváhagyta a 2023–2024-es évekről szóló országgyűlési beszámoló koncepcióját, tartalomjegyzékét és készítésének ütemezését.

Akadémiai Ifjúsági Díj (AID)

A TÉB 2025 januári ülésén áttekintette az AID-ra javasoltak rangsorát, és javaslatot tett a díjazandó személyekre. A 2024-ben meghirdetett AID felhívására 101 pályamű érkezett (39 a matematikai és természettudományok, 32 az élettudományok, 30 a bölcsészet- és társadalomtudományok területéről). A tudományos osztályok által felkért bírálóbizottságok 32 pályázót javasoltak díjazásra. Az értékeléseket és a TÉB tudományterületi albizottságainak döntését figyelembe véve a TÉB 25 fiatal köztestületi tag díjazását javasolta az MTA elnöke számára: 11 főt a matematikai és természettudományok, 7-7 főt az élettudományok, illetve a bölcsészet- és társadalomtudományok területéről.

³ A Közép-európai Tudományos Partnerséghez (Central European Science Partnership, CEUS) tartozó kutatásfinanszírozó szervezetek: Narodowe Centrum Nauki (NCN), Fond zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung (FWF), Grantová agentura České Republiky (GAČR), Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS), Magyar Tudományos Akadémia (HAS).

Az Akadémiai Ifjúsági Díj nyertesei

A bizottság májusi ülésén tekintette át a pályázatok feldolgozása, a bírálati folyamat, illetve a TÉB tagjainak megismert tapasztalatai alapján a következő időszakra vonatkozó pályázati kiírás tervezetét. A pályázati kiírásban érdemi módosításra 2025-ben nem volt szükség, ugyanakkor kisebb pontosító, technikai változtatások elengedhetetlenek voltak.

A decemberi ülésen a TÉB tagjai tájékoztatást kaptak a 2025-ben meghirdetett pályázatról. A pályázati felhívásra 72 pályamű érkezett (24 a matematikai és természettudományok, 31 az élettudományok és 17 a bölcsészet- és társadalomtudományok területéről). A TÉB, tudományterületi albizottságai javaslatát is figyelembe véve, 2026 elején tett javaslatot az MTA elnökének a díjat elnyerők személyére. Huszonöt fiatal kutató vehette át 2026 februárjában a 2026-os Akadémiai Ifjúsági Díjat. Idén a bölcsészet- és társadalomtudományok területéről 7, az élettudományok területéről 8, a matematikai és természettudományok területéről pedig 10 fiatal díjazott kutató érdemelte ki a Magyar Tudományos Akadémia rangos elismerését.

Tudományos társaságok támogatása

A TÉB 2025 márciusában meghatározta a tudományos társaságok által benyújtott pályázatok alapján az egyes tudományos osztályokra jutó támogatási keretet, aminek alapján a tudományos osztályok javaslatot tettek a szakterületükön működő társaságok támogatási összegeire. A TÉB júniusi ülésén összesen 56 társaság támogatását kezdeményezte az 50 millió forintos keret terhére. Ezzel olyan szakmai-tudományos szervezetek működési célú és külön indokolt esetben rendezvénycélú támogatása vált lehetővé, amelyek szakterületükön önkéntes tagságuk által összefogják az adott tudományterületet kutató, oktató és népszerűsítő szakembereket, valamint a szakma iránt érdeklődőket; segítik tudományterületük fejlődését, megismerését, gyakorlati alkalmazását és nemzetközi kapcsolatainak ápolását. A 2026. évre szóló pályázati kiírást a bizottság novemberi ülésein véleményezte, a kiírás 2025 decemberében jelent meg.

Kétoldalú Nemzetközi Kutatási Projektek Mobilitási Támogatása (mobilitási pályázat) és az Ifjúsági Nemzetközi Konferencia Tudományos Pályázat (INKP)

A TÉB nemzetközi albizottsága 2025. évi első ülését májusban tartotta, amelyen az INKP II. fordulója keretében benyújtott pályázatokat értékelte. Az albizottságok külön-külön,

tudományterületenként véleményezték és rangsorolták a nemzetközi pályázatokat, illetve tettek javaslatot az egyes támogatni kívánt pályázatokra és a támogatásuk összegére. Az INKP esetében az értékelő bizottság végül 46 pályázó támogatását javasolta, összesen 21 662 000 forint értékben. A Nemzetközi Kapcsolatok Osztályának javaslatára a maximálisan igényelhető támogatás mértékének 850 000 forintra való emelését hagyta jóvá a bizottság a következő pályázati ciklusra vonatkozóan.

A nemzetközi albizottság novemberben tartott második ülésén az INKP 2026. évi I. fordulójára beérkezett pályázatok, illetve a 2025. évi kétoldalú projektalapú mobilitási pályázatra benyújtott pályázatok értékelésére került sor. Az INKP I. fordulója esetében az értékelő bizottság végül 28 pályázó támogatását javasolta összesen 17,3 millió forint értékben, ami kevesebb, mint az INKP-ra rendelkezésre álló 40 millió forint fele. A pályázati felhívásban a második forduló benyújtási határideje előrébb került, így a népszerű nyári időszakban megrendezett konferenciákra várhatóan nagyobb számban beérkező pályázatok számára a második körben több támogatás kiosztása válik majd lehetővé. A 2025. évi projektalapú mobilitási pályázatok esetében az MTA 11 partnerszervezettel (relációk: Bulgária, Csehország, Egyiptom, Japán, Kína, Lettország, Litvánia, Macedónia, Románia, Tajvan) közösen írt ki pályázatot 2-3 éves kutatási projektekre. A pályázatra összesen 95 projektjavaslatból 89 érvényes pályázat érkezett. Az MTA a TÉB albizottsága által jóváhagyott rangsor alapján tesz javaslatot a partnerakadémiáknak az együttműködés javasolt témáira.

MTA Székház Rekonstrukciós Szakértői Elnöki Bizottság (MTA SZREB), a székház rekonstrukciója

A Magyar Tudományos Akadémia székházát Friedrich August Stüler tervei alapján Szkalnitzky Antal és Ybl Miklós helyszíni építésvezetése eredményeként 1865-ben adták át használatra a kor tudományos közösségének. Az épület története során sok kisebb-nagyobb átalakításon esett át, de jelentős változtatásokat egyik kor sem hajtott végre rajta. A háborút követő helyreállítások az akkori lehetőségek szerinti minőségben történtek. Az 1950-es évek funkcionális átalakításait követően a legátfogóbb rekonstrukciós munkák is már több mint negyven éve fejeződtek be. A technika fejlődése és az emberek komfortigényének növekedése ezeket a korszerűsítéseket már elavulttá tette, és a társadalmi elvárások is jelentősen megváltoztak. Mindez időszerűvé tette az épület felújítását.

A Magyar Tudományos Akadémia 2025-ben ünnepelte fennállásának 200. és a székház megnyitásának 160. évfordulóját, valamint 2026-ban az Akadémiai Könyvtár fennállásának 200 éves évfordulóját. Az Akadémia vezetése e jeles események alkalmából is minden erőfeszítést megtett annak érdekében, hogy az ünnepre méltó körülmények között kerüljön sor, és hogy felhívják a társadalom figyelmét a Tudós Társaság napjainkban is követendő céljaira. Nagy öröm, hogy 200 éves évfordulóját megújult székházában köszönthette az Akadémia.

A székház-rekonstrukció I. ütemének megvalósítása 2023 júliusában kezdődött meg az Akadémia saját forrásából. A terveknek megfelelően, sőt azon felül is megvalósult a Díszterem méltó felújítása, teljes körű restaurálása, a gépészet megújítása és a teljes tetőszerkezet cseréje, majd 2025 novemberében a 3. emeleti kiállítási terek és az új képtár is megnyíltak. Különösen kiemelkedő eredmény mindez annak figyelembevételével, hogy kritikus állapotuk miatt a 3. emeleti termek 2017 júliusa óta le voltak zárva. Amint az ünnepi programok lehetővé tették, 2025 végén megkezdődött a nyílászárók restaurációja is.

A II. ütem, a székház és a 2026-ban szintén 200 éves évfordulóját ünneplő Akadémiai Könyvtár épületének rendkívül látványos, az Akadémia növekvő társadalmi szerepvállalását, nyitottságát

hangsúlyozó funkcióbővítéssel is járó, komplex felújítása a későbbiekben kezdődhet meg, amennyiben a források rendelkezésre állnak.

Az MTA korábbi és jelenlegi vezetése a 2015-ben alapított, folyamatosan megújított tagságú Székház Rekonstrukciós Szakértői Elnöki Bizottság (SZREB) javaslatára támaszkodva indította el a rekonstrukció programját, a Bizottság és tagjainak közreműködésére támaszkodott a teljes folyamat során. A SZREB 2025 áprilisában és decemberében tartotta üléseit. A SZREB 2025. áprilisi ülésén elhangzottak szerint is elmondható, hogy az MTA székházának felújítási, helyreállítási munkálatai mintaszerűek voltak, melyek során a műemlékvédelem klasszikus elvei érvényesültek. Számos szakterület elkötelezett és fáradtságot nem ismerő képviselői fogtak össze, hogy – rengeteg ismert, valamint előre nem látott nehézséget leküzdve, minden részletre ügyelve – az MTA palotája méltó módon fogadja az ünneplőket a bicentenárium alkalmából. Az Akadémia vezetésének részéről pontosan tisztában vagyunk azzal, hogy kivétel nélkül minden egyes résztvevő hozzájárulása pótolhatatlan a munkálatokban, külön kiemelve Donkáné Verebes Éva, a projekt bonyolításáért felelős elnöki tanácsadó tevékenységét és Oberfrank Ferenc igazgató operatív vezetői munkáját. A hazai tudományos közösség, nemzeti közösségünk minden tagja egyenlő mértékben nagy hálával tartozik mindannyiuknak.

A SZREB 2025. december 5-i ülésén sor került a székház felújításának részletes bemutatására. Tervezői oldalról a Közti részéről Kelemen Bálint projektigazgató és Makay András vezető építész tervező, kivitelezői oldalról pedig a ZÁÉV részéről Lévai Imre főmérnök ismertették a felújítás történetét, Donkáné Verebes Éva elnöki tanácsadó pedig szintén átfogó tájékoztatást adott a SZREB tagjainak a felújítás folyamatáról. Kiemelték, hogy különösen jól sikerült a felújítás, restaurálás, és többletköltségek is csak többletigény miatt léptek fel. Az MTA székházának példaértékű, sikeres felújításáról több szakmai folyóirat is részletesen beszámolt.

Tudománytér

A Magyar Tudományos Akadémia és Budapest Főváros Önkormányzata 2022 augusztusában nyilvános pályázatot hirdetett köztéri alkotás létrehozására. A pályázatra olyan terveket vártunk, amelyeket megvalósítva – 2025-ben a Magyar Tudományos Akadémia fennállásának 200. évfordulójára emlékezve – a megújuló Széchenyi téren az MTA székháza előtti térrészen egy, az Akadémia történetiségéhez méltó, a tudomány naprakészségét, mindenkori aktualitását és gyors reagálóképességét kifejező jelet állíthatunk.

A kezdeményezés sikerét jelzi, hogy összesen 65 különféle műfajú pályamű érkezett be, amelyek többségében magas szakmai színvonalon jelenítették meg a tudomány szellemiségét.

A megvalósításra kiválasztott pályamunka, a *Határtalan történet* a 200. évfordulót 200 darab tartosí mész kő lap alkotta idővonal által jeleníti meg, amely a székház tengelyében a fölépcsőtől indulva a füves területbe fut. Az egyes lapok tartalmát az adott év Akadémiával kapcsolatos fontos eseménye adja. Az alkotás megvalósítása szorosan összefüggött a székház rekonstrukciójával és a Széchenyi tér tervezett felújításával. Sajnálatos, hogy a Széchenyi tér 2022. évi tulajdonosváltása miatt sem a tér felújítása, sem a jel nem készülhetett el az eredeti tervek szerint.

Az MTA vezetői és az alkotók közös gondolkodásának eredményeként kialakult egy olyan megoldás, amely lehetővé tette az idegilenes megvalósítást.

A kiválasztott terv azért is nagyon fontos az Akadémia számára, mert az idővonal mentén az egyes évfordulókhoz rendszeresen események szervezhetők a jövőben. A 200 kőlap tartalmára vonatkozó javaslatokat egy szakértői bizottság dolgozta ki, javaslatait megküldte az MTA tudományos osztályainak, majd az MTA Elnöksége hozott róluk döntést.

Az MTA 2025-ös ünnepi közgyűlésén sor került az alkotás ünnepélyes felavatására.

A köveken szereplő feliratokat kifejtő rövid szócikkek is készültek, amelyek internetes felületen, az <https://idovonal.mta.hu/> oldalon olvashatóak. A szócikkek az 1865-ös kő feliratával bezárólag készültek el az ünnepi Közgyűlésre, a továbbiak kiegészítése folyamatban van.

Reményeink szerint a jövőben, a Széchenyi tér felújítását követően az Akadémia leendő vezetése gondoskodik a műalkotásnak az eredeti tervek és elképzelések, alkotói szándék szerinti megvalósításáról.

Nagy öröm, hogy 2026-ban újabb felirattal egészülhet ki a kövek tartalma Krasznahorkai László tiszteletére, aki 2025-ben munkásságáért Nobel-díjban részesült. Az 1985-ös kő felirata: „*Megjelenik a »Sátántangó«, a 2025-ben irodalmi Nobel-díjjal kitüntetett Krasznahorkai László regénye*”. A kő avatására a 200. közgyűlés keretében kerül sor.

Az MTA Könyvtár és Információs Központ egyes informatikai szolgáltatásai

Az MTA Könyvtár és Információs Központ (MTA KIK) országos szakkönyvtár – mint országos jelentőségű nyomtatott, kéziratos, levéltári és egyéb információhordozókon található anyagot gondozó nemzeti közgyűjtemény – a tudományos ismeretek terjesztésének és a tudományos munka előmozdításának feladatát látja el. Két országosan kiemelt könyvtári szakmai program megvalósítása is a könyvtár feladatköréhez tartozik, az Elektronikus Információs szolgáltatás Nemzeti Program (EISZ) és a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT).

A Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) működése

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének 16/2023 (X. 3.) számú, a nemzeti tudományos bibliográfiai adatbázis működtetésének rendjéről szóló határozata alapján a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) vezető testületei évente beszámolnak a Közgyűlésnek az MTMT működéséről.

Az MTMT a modern – a rendszerváltozást követő – időszak legteljesebb tudományos bibliográfiája, az MTA, illetve az MTA KIK, valamint az egész ország egyik jelentős nemzeti információs vagyoneleme, a nemzeti adatvagyon része, mely biztosítja a hazai kutatást leíró adatok feletti önrendelkezést. Az MTMT szervesen beépül a hazai tudományos kommunikáció rendszerébe, és hatalmas, az eddiginél jobban is kihasználható adatvagyonot tartalmaz. Leképezi a hazai kutatás kapcsolatrendszerét, hálózatait, intézményrendszerét, dinamikáját, történetét. Adatai felhasználhatók az államigazgatásban, az iparban és az üzleti életben, az oktatásban, valamint az állampolgárok és a sajtó információval való ellátásában.

A „Minőségbiztosítás a tudományban” című *Magyar Tudomány*-[cikkb](#)en (Balla–Kollár 2026) bemutatott adatokat e főtitkári beszámolóban is fontosnak tartjuk kiemelni. Az MTMT-adatbázisban több mint 2 millió tudományos közlemény található, ebből 1,6 millió közlemény teljes.⁴ E publikációk 81%-a van szakterülethez rendelve, a négy nagy terület részesedése a következő: bölcsészettudományok: 31%, társadalomtudományok: 18%, műszaki és (élettelen) természettudományok: 27%, élettudományok: 24%. Az alábbi táblázatban megadtuk, hogy az egyes területeken mekkora az öt fő tudományos közleménytípus aránya. Várakozásunknak megfelelően a bölcsész- és társadalomtudományok területén mind a könyvek, mind pedig a könyvfejezetek aránya lényegesen nagyobb, mint a természettudományokban.

⁴ Nem teljes tudományos mű például a hozzászólás, a korrekció, a levelezés, amelyek nem kerülnek be az értékelésekben használt közleményjegyzékbe. Ezekről külön bibliográfiai lista kérhető, ha értékelésük szakmailag indokolt.

A teljes tudományos közlemények száma az öt közleménytípusban és az egyes típusok aránya tudományterületeként.

	Összes közlemény száma	Összes közlemény aránya	Bölcsészettudomány	Társadalomtudomány	Műszaki és természettudomány	Élettudomány
Folyóiratcikk	983 732	62,9%	54,8%	53,9%	68,1%	78,8%
Könyv	62 089	4,0%	5,8%	6,1%	1,6%	1,4%
Könyvrészlet, valós	306 782	19,61%	32,7%	27,4%	6,84%	9,4%
Könyvrészlet, konferencia	146 986	9,39%	5,2%	9,8%	15,94%	6,8%
Egyéb konferencia-közlemény	65 206	4,2%	1,4%	2,8%	7,5%	3,5%
Összes	1 564 795					

Forrás: MTA KIK

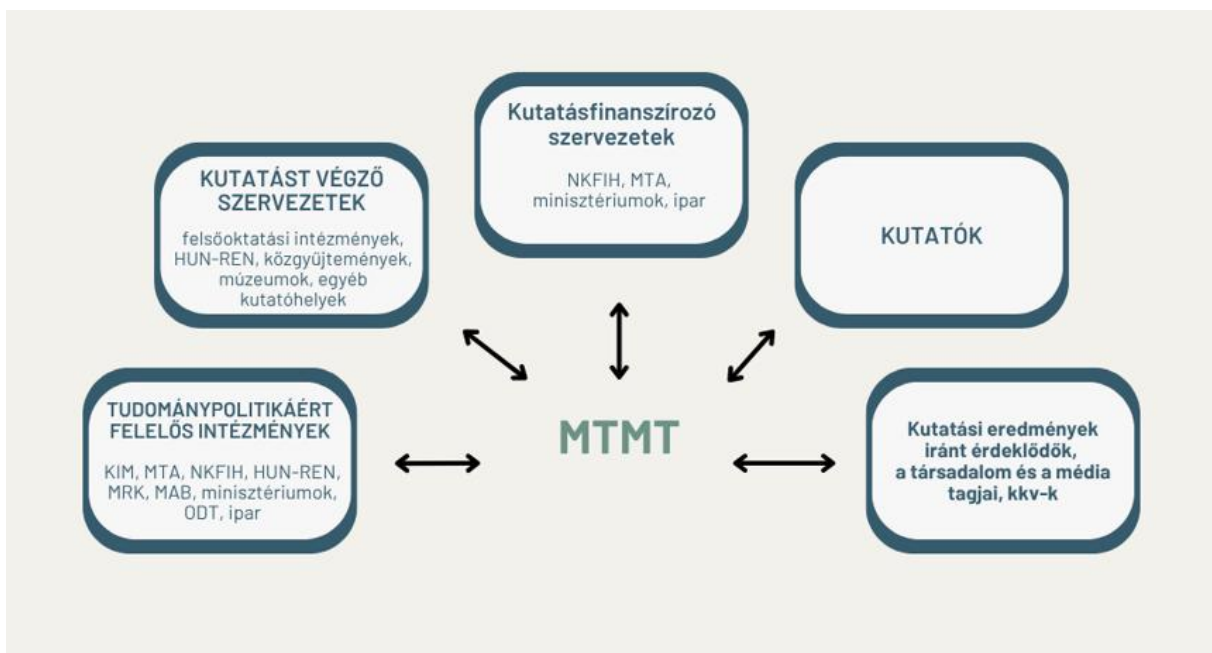
Alább a WoS-/Scopus-adatbázisokban indexált közlemények százalékos aránya látható. Az összes teljes tudományos közleményeknek csak 25%-a, a könyveknek kevesebb mint 1%-a található meg a két adatbázis legalább egyikében. A bölcsészettudományok területén a teljes tudományos közlemények indexált aránya mindössze 5,4%, de a természettudományok területén is csak mintegy 50%.

A WoS-/Scopus-adatbázisokban megtalálható teljes tudományos közlemények aránya tudományterületeként és közleménytípusonként.

	Összes tudományterület	Bölcsészettudomány	Társadalomtudomány	Műszaki és természettudomány	Élettudomány
Folyóiratcikk	36,9%	8,7%	14,2%	65,3%	59,6%
Könyv	0,8%	0,6%	0,6%	3,2%	0,8%
Könyvrészlet, valós	2,5%	1,0%	2,2%	11,3%	6,4%
Könyvrészlet, konferencia	17,6%	3,8%	5,7%	34,4%	7,7%
Egyéb konferencia-közlemény	3,0%	0,7%	1,0%	5,2%	1,0%
Összes közleménytípusból	25,5%	5,4%	8,9%	51,2%	48,1%

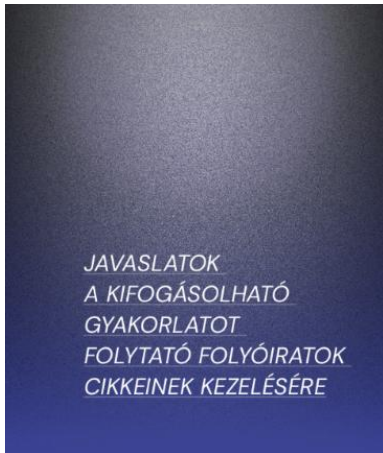
Forrás: MTA KIK

Az MTMT erejét és felhasználhatóságának feltételeit a tudományos szakmai irányítás (amelyet az MTA és az irányító testületek biztosítanak), az MTMT központi (és intézményi) adminisztrátorai és az Akadémiai Könyvtárban az MTMT körül felsorakozó további szakemberek, valamint az MTMT, az MTA, az MTA KIK és annak Repozitórium (REpository of the Academy's Library) és az EISZ szinergiája jelentik. Működéséről törvény rendelkezik, azonban finanszírozása nincs megoldva. Az NKFI Alapból 2022 óta nem érkezik finanszírozás, a hiányzó működési és fejlesztési költségeket nagyobb részben az MTA-nak (eddig összesen jelenértéken több mint 500 millió forint), kisebb részben a HUN-REN SZTAKI-nak kell pótolnia. A Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM) szándéka szerint a finanszírozás 2027-től az MTA költségvetésében jelenne meg. Az MTMT fejlesztését a tudományos ökoszisztéma szereplőinek képviselői felügyelik.

Az MTMT felhasználói és érintettjei

A jelenlegi MTMT2 szoftver kiváltása néhány éven belül egy új „MTMT3” szoftverrel elkerülhetetlen annak érdekében, hogy a lehető leghatékonyabban szolgálhassa a kutatói, tudományfinanszírozói és -értékelői érdekeket. Az MTA főtitkárának kezdeményezésére, részben az MTMT irányító testületeinek bázisán, de külső szakértőket is bevonva *ad hoc* bizottság jött létre az MTMT következő verziójának előkészítésére, illetve szakértők bevonásával heti egyeztetés kezdődött a projekt lebonyolításával kapcsolatban. 2025-ben a fejlesztés előkészítése tovább folytatódott. Külső vállalkozás elkészítette az MTMT3 szoftver követelményspecifikációjának első verzióját, illetve novemberben az MTA Titkársága és az MTMT Osztály kérdőíves felmérést indított az MTMT-t használó intézmények, szerzők és MTMT-adminisztrátorok körében. A felmérés eredményei megerősítették, hogy sokkal felhasználóbarátabb szoftverre van szükség. Ennek érdekében előkészítettük az MTMT2 egyszerűsített szerzői felületét, amit várhatóan 2026 végén vehetnek birtokba a felhasználók, és amelyet az MTMT3 szoftverhez is használni tudunk.

Az MTA főtitkára által vezetett testület, a kifogásolható gyakorlatot folytató folyóiratokban megjelent cikkek növekedésének visszaszorítására létrejött bizottság munkája nyomán 2025-ben is sor került a norvég tudományos folyóirat-regiszter következő évre nulla szintre beállított folyóiratainak megjelölésére az MTMT-ben. Az MTA tudományos osztályainak bejelentése alapján a 2025. évi lista korrekciója folyamatos volt.

A bizottság munkája eredményeként az MTA támogatásával a Fiatal Kutatók Akadémiája (FKA) [videósorozatot](#) készített a helyes publikációs gyakorlatokról és a tudományos kutatás etikai kérdéseiről.

Az MTMT 2025. évi működéséről szóló részletes beszámolót külön napirendi pontban tárgyalja a Közgyűlés.

Az Elektronikus Információszoolgáltatás Nemzeti Program (EISZ) működtetése

Az EISZ Nemzeti Program az egyik legnagyobb szakmai elfogadottsággal bíró országos szintű kutatástámogató szolgáltatás, amely elősegíti a magyar tudomány nemzetközi láthatóságát.

Az MTA KIK biztosítja az előfizető intézmények számára a külföldi és hazai elektronikus tudományos tartalmakhoz való hozzáférést, és elősegíti a magyar tudomány nemzetközi láthatóságát is. Az EISZ a kutatóintézetek, egyetemek, közgyűjtemények, egészségügyi intézmények igényei szerint folyamatosan bővíti a tudományos elektronikus adatbázisok körét. 2018 óta az átmeneti és a *Read & Publish* szerződések eredményeként a

konzorciumokban részt vevő intézmények munkatársainak lehetőségük van nyílt hozzáféréssel publikálni tudományos munkáikat. Az EISZ 2022 óta támogatja a magyar tudományos könyvek nyílt hozzáférését.

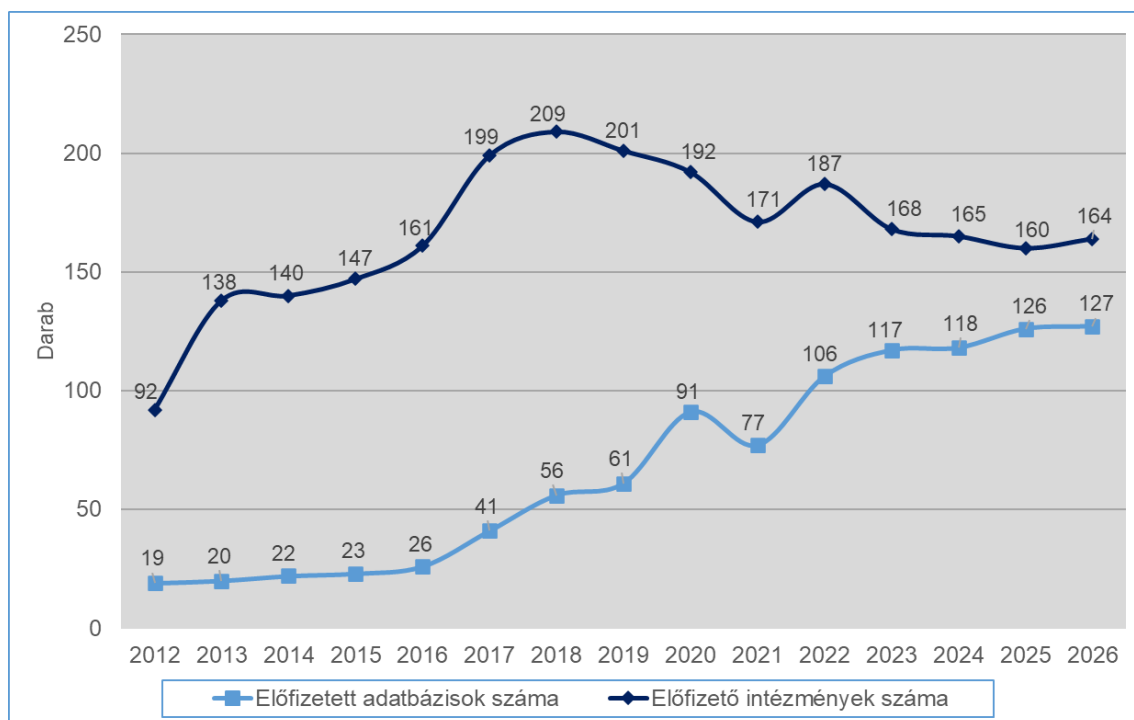

Az EISZ élén Programtanács működik, amely a tagintézmények érdekképviseleti és döntés-előkészítő testülete. Feladata a stratégia kialakítása, a rendszerfejlesztés fő irányának kijelölése, a működés értékelése, állásfoglalás a jelentősebb beruházások és kiadások tekintetében, valamint a tagintézményi elvárások integrálása. A stabil, kiszámítható finanszírozás mellett a szolgáltatás egyik pillére az MTA KIK szakembereiből álló, megbízható, proaktív EISZ Titkárság.

Az EISZ költségvetése 2025-ben több mint 9 milliárd forint volt, amelyből a központi költségvetés 2018-óta nominálisan az NKFIH-n keresztül azonos összeggel, 1,95 milliárd forinttal támogatja a programot. Az MTA KIK költségvetésébe beépített költségvetési támogatás további 1 milliárd

forint. A tagintézmények önrésze évről évre emelkedik, ez a tétel 2025-ben már 6,5 milliárd forintot tett ki.

A projekt eredményeként a hazai egyetemi és szakkönyvtári hálózat folyamatos hozzáférést biztosít a kutatói közösség számára a kurrens tudományos tartalmakhoz, adatbázisokhoz. 2025 során az EISZ-szerződéseknek köszönhetően 4042 nyílt hozzáférésű tudományos közlemény jelent meg, és a 2025. év végére összesen 660 nyílt hozzáférésű magyar szakkönyv vált elérhetővé. Az előfizetett adatbázisok száma dinamikusan és folyamatosan növekszik.

Az EISZ-en keresztül előfizetett adatbázisok és előfizető intézmények száma, 2012–2026

Forrás: MTA KIK

A Magyar Tudományos Akadémia Titkársága

A Titkárság az Akadémia köztestületi feladatait szervező, az Akadémia intézményeinek igazgatási, gazdálkodási, pénzügyi, vagyonekezelési és ellenőrzési feladatait ellátó költségvetési szerv. A Titkárságon a 2025. évben a munkajogi zárólétszám (a munkaviszonyban állók száma) 152 fő, melyből foglalkoztatott 146 fő és 6 üres álláshely volt. A megbízási szerződéssel foglalkoztatottak száma 19 fő volt.

A Titkárság 2025-ös beszámolójában 170 érdemi feladat szerepelt. Azon feladatok, amelyek részben teljesültek, bekerültek a Titkárság 2026. évi munkatervébe. A szervezeti egységek indokolása alapján jellemzően feladattorlódás miatt kellett elhalasztani a teljesítést. 2025-ben a rendkívüli feladatok közé tartozott többek között az MTA székházának felújítása, az Akadémia és Könyvtára 200 éves évfordulójához kapcsolódó ünnepegsorozat megszervezése, a Tudománytér pályázat nyertes pályaműve megvalósításának előkészítése, a székház harmadik emeletén a képtár megnyitása (tárlatvezetésekkel a széles közönség számára), a Művészeti Gyűjteményhez kapcsolódó

feladatok ellátása, az MTA Tudománybarát Település Mozgalom előkészítése, az MTA Alumni Program keretében szervezett tanulmányi verseny, a vagyoni jogi kérdések, a Horizon Europe MSCA COFUND pályázat bonyolítása, a kutatói kérdőívvel kapcsolatos elemzés készítése, a World Science Forum 2026 (WSF) előkészítése.

2025-ben az Akadémia szolgálatában magas színvonalon végzett kiemelkedő munkáért 16 munkatárs részesült [Főtitkári Elismerésben](#).

Előterjesztő kéri a Tisztelt Közgyűlést, hogy a Főtitkári beszámolót fogadja el.

Kollár László s.k.
az MTA főtitkára